Հավելված 6

Հայաստանի վիճակագրական համակարգի ակնարկ

Հայաստանի վիճակագրություն

Ընդհանուր տեղեկություն

Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրական համակարգն ամբողջովին կենտրոնացված է և ֆինանսավորվում է պետական բյուջեից: Հայաստանի վիճակագրական ծառայության հիմնական առաքելությունն է հավաքագրել և հրապարակել վիճակագրական տվյալներ կառավարության և հասարակության օգտագործման համար:

Հայաստանի վիճակագրական համակարգը բաղկացած է կենտրոնական ապարատից և վիճակագրության 11 մարզային գործակալություններից:

Անվանումը՝ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային վիճակագրական ծառայություն

Բարձրագույն մարմինը՝ Վիճակագրության պետական խորհուրդ

Ղեկավարը՝ ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության նախագահը, որը միաժամանակ հանդիսանում է խորհրդի նախագահը

Ղեկավարը և խորհրդի մնացած 6 անդամները նշանակվում են Հանրապետության Նախագահի հրամանագրով՝ 6 տարի ժամկետով:

1

Հայաստանի վիճակագրություն

Համառոտ պատմություն

Հայաստանի վիճակագրական համակարգի պաշտոնապես սկսել է գործել 1921թ., երբ ստեղծվել է Հայաստանի Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը:

Մինչ 1990թ. Հայաստանի կենտրոնական վիճակագրության վարչության վիճակագրական աշխատանքն իրականացվել է ԽՍՀՄ կենտրոնական վիճակագրության վարչության անմիջական ղեկավարության ներքո: Սկսած 1990թ. Հայաստանի վիճակագրության վարչությունը անկախ կառավարական հաստատություն էր, կառավարության հսկողության ներքո, որը կրում էր լիակատար պատասխանատվություն հանրապետությունում վիճակագրական աշխատանքների կազմակերպման համար:

2000 թ. ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայությունը ձեռք է բերել հանրային շահին ուղղված գործառույթներ իրականացնող պետական մարմնի կարգավիճակ, որն իր խնդիրներն իրականացնելիս անկախ է այլ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից:

2

Հայաստանի վիճակագրություն

Հիմնական գործառույթները

- վիճակագրական տվյալների հավաքագրում, մշակում, ամփոփում, վերլուծում և հրապարակում,
- համագործակցություն համապատասխան պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ վիճակագրական տեղեկատվության հավաքագրման ուղղությամբ,
- վիճակագրական աշխատանքների մեթոդաբանության մշակում,
- տեղեկատվության և տվյալների հավաքագրման համակարգում՝ միջազգային ստանդարտների վրա հիմնված համընդհանուր դասակարգման և կոդավորման համակարգի համապատասխան ,
- վիճակագրական հետազոտությունների կազմակերպում,
- մարդահամարների անցկացում 10 տարին մեկ,
- բիզնես - ռեգիստրի ստեղծում, վարում և արդիականացում,
- սպառողներին վիճակագրական տեղեկատվության տրամադրում,
- ամփոփ վիճակագրական տեղեկատվության թափանցիկության և մատչելիության ապահովում,
- համագործակցություն միջազգային կազմակերպությունների և ազգային վիճակագրական ծառայությունների հետ:

3

Հայաստանի վիճակագրություն

Դիրքը պետական կառավարման համակարգում

Վարչական դիրքը. ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայությունը հանրային շահին ուղղված գործառույթներ իրականացնող մարմին է, որն իր խնդիրներն իրականացնելիս անկախ է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից: Այն պատասխանատու է վիճակագրական աշխատանքների ծրագրի շրջանակում սպառողներին վիճակագրական տեղեկատվության տրամադրման համար: Վիճակագրական աշխատանքների եռամյա ծրագիրը հաստատվում է ՀՀ Ազգային ժողովի, իսկ դրա շրջանակում տարեկան ծրագրերը՝ Վիճակագրության պետական խորհրդի կողմից և ֆինանսավորվում՝ պետական բյուջեից:

ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայության կառավարման բարձրագույն մարմինը 7 անդամից բաղկացած Վիճակագրության պետական խորհուրդն է, որն իրավասու է ընդունելու վիճակագրության բնագավառին առնչվող նորմատիվ բնույթի իրավական ուժ ունեցող ակտեր:

4

Հայաստանի վիճակագրություն

Իրավական հիմքերը.

- "Պետական վիճակագրության մասին" ՀՀ օրենքն՝ ուժի մեջ մտած 10.05.2000թ.:
- "Մարդահամարի մասին" ՀՀ օրենքն՝ ընդունված 12.10.1999թ.:
- Պետական վիճակագրական աշխատանքների ծրագրերը.
  - Պետական վիճակագրական աշխատանքների եռամյա ծրագիր /օրենք/,
  - Պետական վիճակագրական աշխատանքների տարեկան ծրագիր.
- Վիճակագրության պետական խորհրդի որոշումները և այլ նորմատիվային ակտերը:

Պետական վիճակագրական աշխատանքների ծրագրի կազմման սկզբունքները.

- առկա ռեսուրսների սահմանափակումները,
- վիճակագրական տեղեկություններ տրամադրողների վրա դրվող պարտականությունների ծավալը,
- ծախսերի արդյունավետությունը:

(Պետական վիճակագրության մասին ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդված)

5

Հայաստանի վիճակագրություն

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՆ ԸՍՏ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, 2005թ.

6

Անձնակազմն ըստ կրթական մակարդակի

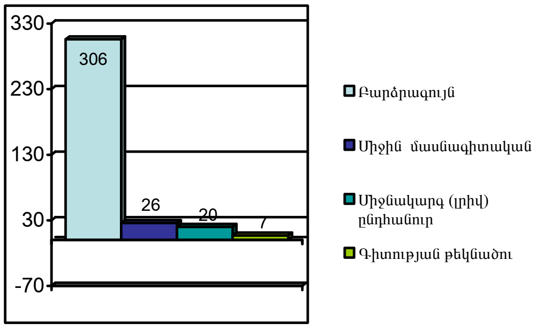

Ընթացիկ հետազոտություններ.

1.USAID/ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ, ՕՐԿ ՄԱԿՐՈ ինթերնեյշնլ ինկ. կազմակերպություն աջակցությամբ

- Հայաստանի ժողովրդագրական և առողջության հարցերի հետազոտություն

2.Անդրկովկասում թմրամիջոցների դեմ պայքարի շրջանակում Եվրոպական Միության և Միավորված Ազգերի զարգացման ծրագրի համաֆինանսավորմամբ «Մարդկային զարգացման միջազգային կենտրոն» հասարակական կազմակերպության հետ համատեղ.

- ՀՀ բնակչության շրջանում ծխախոտի, ալկոհոլի, թմրամիջոցների տարածվածության և օգտագործման վերաբերյալ հետազոտություն:

Ընթացիկ հետազոտություններ.

Պետական բյուջե

1. Հայաստանի Հանրապետության տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտություն
2. Աշխատանքի շուկայի վիճակագրություն
   ա) աշխատուժի հետազոտություն տնային տնտեսությունների միջոցով (Համաշխարհային Բանկ)
   բ) Մասնավոր հատվածի մինչև 100 աշխատող ունեցող կազմակերպությունների ընտրանքային հետազոտությունը
3. Գյուղատնտեսության վիճակագրության հացահատիկի բերքահավաքի որակի վերաբերյալ հետազոտություն

Միջազգային համագործակցության համաձայնագրեր.

Ղրղզստանի Հանրապետություն (ստորագրված՝ 21.04.97թ. վավերացված՝ 07.05.98թ.)

Տաջիկիստանի Հանրապետություն (ստորագրված՝ 10.03.98թ. վավերացված՝20.09.99թ.)

Ռուսաստանի Դաշնություն (ստորագրված՝ 14.05.99թ. վավերացված՝ 20.09.99թ.)

Բուլղարիա (ստորագրված՝ 01.12.99թ., վավերացված՝ 08.03.2000թ.)

Բելառուս (ստորագրված՝ 20.09.00թ., վավերացված՝ 28.12.2000թ.)

Փոխըմբռնման Հուշագիր Հայաստանի, Ադրբեջանի և Վրաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությունների միջև (ստորագրված՝ 02.10.1998թ.)

Համաձայնագիր Եվրոստատի և ՀՀ վիճնախարարության միջև արտաքին առևտրին վերաբերող վիճակագրական տվյալների փոխանակման մասին (ստորագրված՝ 23.02.99թ., վավերացված՝ 20.09.99թ.)

Հուշագիր Ադրբեջանի, Հայաստանի և Վրաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությունների միջև համագործակցության խորացման մասին (ստորագրված՝ 26.05.2000 թ.)

Հուշագիր Ադրբեջանի, Հայաստանի և Վրաստանի ազգային վիճակագրական ծառայությունների միջև համագործակցության հետագա խորացման մասին (ստորագրված՝ 15.10.2002 թ.)

Փոխըմբռնման Հուշագիր ՀՀ ԱՎԾ, ԱՊՀ միջպետական վիճկոմի, ՌԴ վիճպետկոմի միջև ԱՊՀ տարածաշրջանում միջազգային համադրումների ծրագրի իրականացման մասին (ստորագրված՝ 17.12.2003թ.)

Միջազգային դասակարգումների օգտագործում.

NACE
ISCO-88
CPA, PRODCOM
HS

Միջազգային ստանդարտներ.

Նոյեմբերի 7-ին Հայաստանի Հանարապետությունը դարձել է Արժույթի միջազգային հիմնադրամի /ԱՄՀ/ տվյալների տարածման հատուկ ստանդարտին /ՏՏՀՍ/ անդամագրվող 54-րդ երկիրը, կատարելով կարևոր քայլ՝ ուղղված երկրի վիճակագրական համակարգի զարգացմանը: Հայաստանի իշխանությունները անդամագրումը դիտում են որպես վիճակագրական դաշտում բազում նախաձեռնությունների գագաթնակետ: Հայաստանի Հանրապետությունն երրորդ երկիրն է ՏՏՀՍ-ին անդամակցող ԱՊՀ երկրների շարքում: Հայաստանի Հանրապետությունն ԱՄՀ տվյալների տարածման ընդհանուր համակարգին /ՏՏԸՀ/ մասնակցող այն առաջին երկրների խմբում էր, որոնք տեղադրել են մեթատվյալները ԱՄՀ ստանդարտների տարածման տեղեկագրում, օրինակ ծառայելով տարածաշրջանի այլ երկրների համար: Այս առումով էլ Հայաստանի Հնարապտությունը երկրորդ երկիրն է, որ, անցնելով ՏՏԸՀ-ից ՏՏՀՍ-ին, կրկին օրինակ է հանդիսանում ՏՏԸՀ-ի մասնակիցների համար:

Վերջին առանցքային հրատարակություններն անգլերեն լեզվով.

1.Հայաստանի վիճակագրական տարեգիրք, 2005
2.Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատոռությունը, 2004
3.Վիճակագրական հրապարակումների համացանկ, 2005
4.Հայաստանի կանայք և տղամարդիկ, 2005
5.Հայաստանի Հանրապետության վճարային հաշվեկշիռը, 2000-2004թթ.
6.Հայաստանի Հանրապետության միջազգային ներդրումային դիրքը, 1998-2004թթ.
7.Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուր (դասակարգման 2-նիշ մակարդակ)
8.Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտուր (դասակարգման 4-նիշ մակարդակ)
9.Հայաստանը թվերով, 2005
10. Հայաստանի Հանրապետության անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառված հաշմանդամների կենսապայմանների ընտրանքային հետազոտության զեկույց
11. Զեկույց Հայաստանում ժամանակի օգտագործման փորձնական հետազոտության (2004թ. հուլիսի 1-31-ը) արդյունքները
12 Հայաստանի բնակչության շրջանում թմրամիջոցների, ալկոհոլի և ծխախոտի տարածվածության համահանրապետական ուսումնասիրության արդյունքների զեկույց

Հայաստանի վիճակագրություն

Ֆինանսներ

Ծախսերի կառուցվածքը

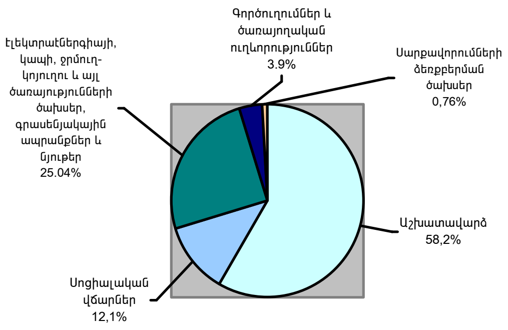

13

Հայաստանի վիճակագրություն

Կապը վարչական ռեգիստրների հետ

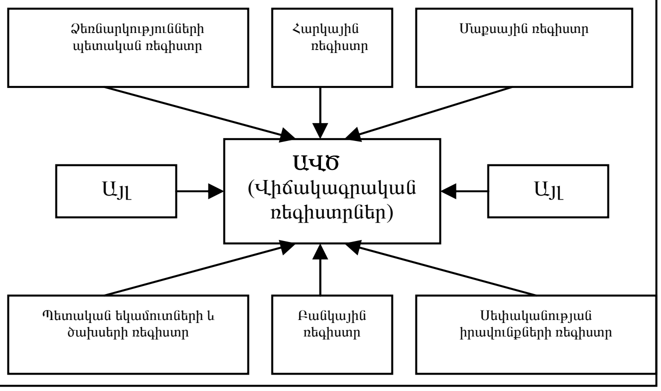

SS-ենթակառուցվածք: Ցանցեր, Սերվերներ և Աշխատանքային կայաններ

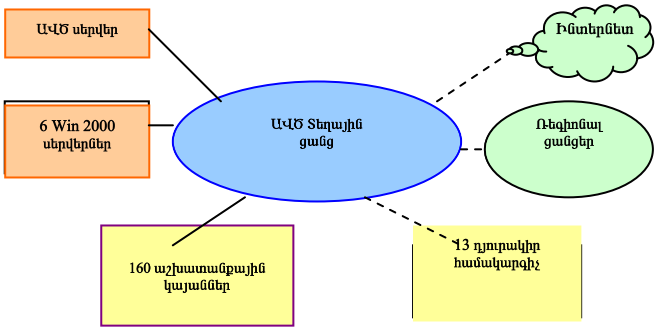

14

Հայաստանի վիճակագրություն

Մարդահամար

Հայաստանի Հանրապետությունում առաջին ազգային մարդահամարն անց է կացվել 2001թ. հոկտեմբերի 10-ից -19-ը

Մշտական բնակչություն - 3 213 011,
որից
քաղաքային - 2 066 153
գյուղական - 1 146 858
տղամարդիկ - 1 541 999
կանայք - 1 671 012
Առկա բնակչություն - 3 002 594

«Հայաստանի Հանրապետության 2001թ. մարդահամարի արդյունքները» ըստ հանրապետության, ք.Երևանի և առանձին մարզերի ցուցանիշներով հրապարակումները (թվով 12), հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով

Ինտերնետ՝ http://www.armstat.am

17

Հայաստանի վիճակագրություն

SS-ենթակառուցվածք: Ցանցեր, Սերվերներ և Աշխատանքային կայաններ

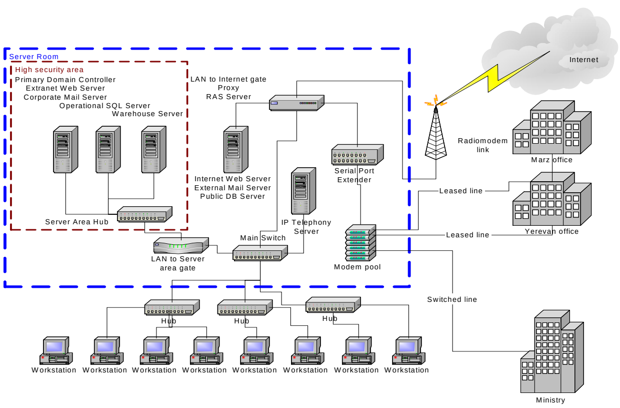

15

Հայաստանի վիճակագրություն

Գրադարան

ՀՀ ԱՎԾ-ում գործում է բաց գրադարան, որտեղ առկա են ՀՀ ԱՎԾ բոլոր վիճակագրական արտադրանքները, այլ երկրների և միջազգային կազմակերպությունների վիճակագրական հրապարակումները, մեթոդաբանական ձեռնարկներ և դասագրքեր, վիճակագրության ոլորտը կարգավորող ազգային և միջազգային իրավական բնույթի փաստաթղթեր և այլն:

Երկուշաբթի - Ուրբաթ - $9.^{00}$ - $18.^{00}$
Հեռախոս: (3741) 52 33 56, 52 43 03
Ինտերնետ: **http://www.armstat.am**
Հասցեն: Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, 375010,
Հանրապետության պողոտա, Կառավարական Տուն 3,
ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն, 721 սեն.

18